

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

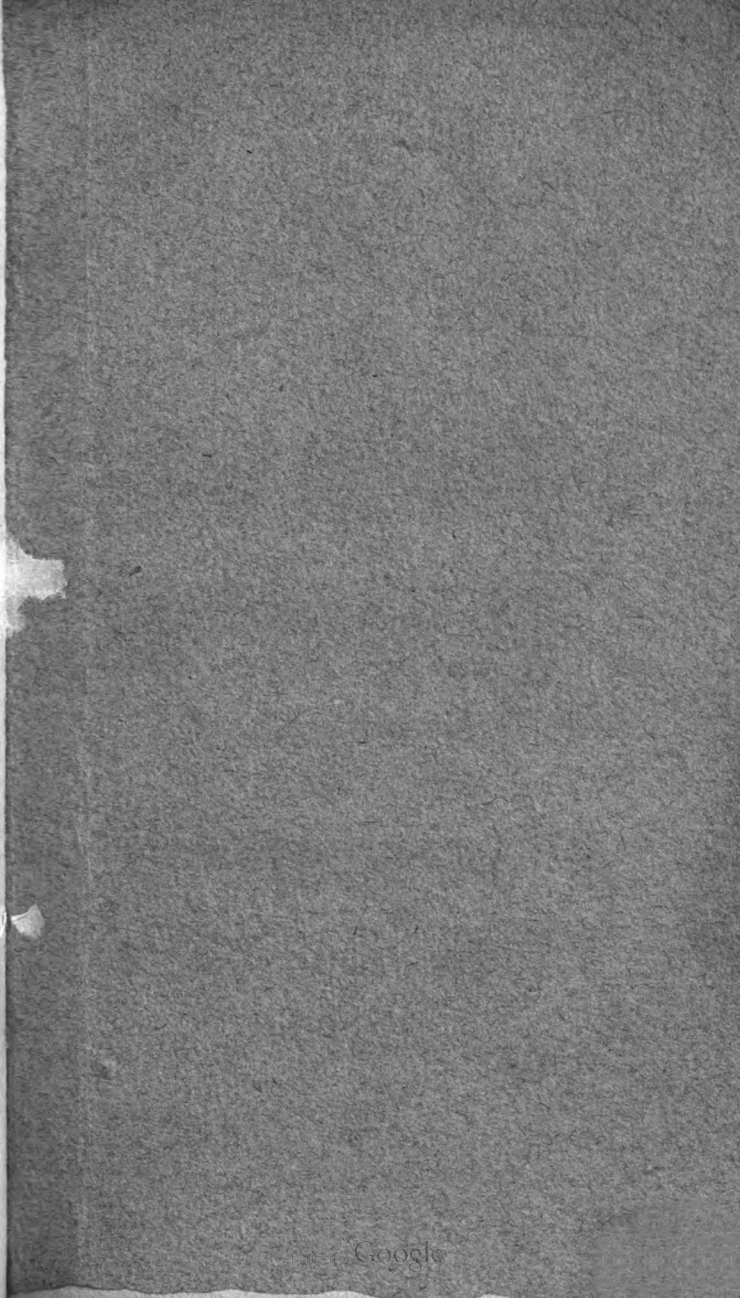
- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

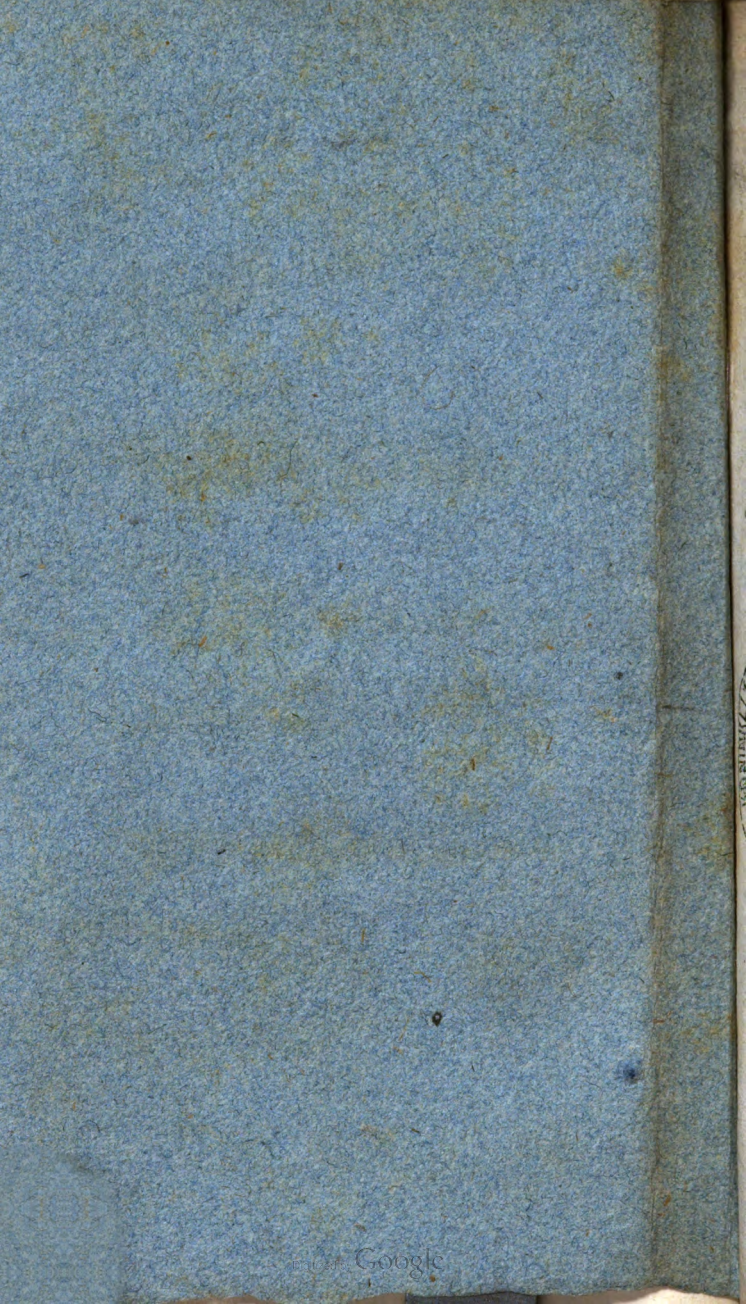
Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

PAMFLET

25618

HANDHAVING

DER

NEDERDUITSCH E TAAL,

OF IETS OVER HET

MECHELSCH JUBELFEEST.

(EEN WENK VOOR DE JESUITEN.)

J. J. F. Wap. Antwerp.

Favete linguis.
HORATIUS.

J. van den Eynde. i. Luit.

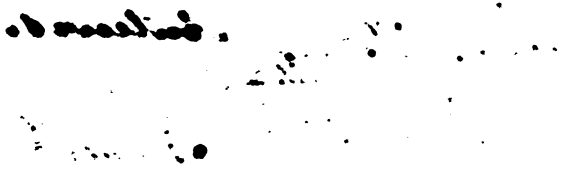

TE AALST,

TER DRUKKERIJ VAN J. SACRÉ.

1826.

II 54

HANDHAVING

DER

NEDERDUITSCHER TAAL.

De geestelijken voeght voor al zedigheit
ende binnen hunnen pligt te blijven.

Als men een gerechtige zaak heeft, zwicht
men niet licht.

HOOFD.

Vóór ons liggen eenige zoo genaamde blaauw boekjes, nauwelijks der lezing, veelmin der aandacht en het allerminst der beantwoording waardig. — Waartoe dan deze regelen? Omdat de dwaas niet denken zoude wijs te zijn. Hierom zeide Salomo reeds dat het noodig was den zulken te antwoorden, die, vol opgeblazen waan, het volk tracht te misleiden, en zich als *wijzen* voor aller oogen wil doen huldigen. wij vangen aan met eene korte schetse der zaak, en gaan daarna over om een ieder, die naar waarheid wil hooren, te overtuigen, dat het beter ware, dat menschen, wier zaak het niet is de gulden spraak der Vadersen, achtbaar door hare grijsheid, voortreffelijk door haren rijkdom, verpletterend door hare kracht en beminnelijk door hare teederheid, te verdedigen,

en wier verdediging en behandeling der zelve meer na dan voordeel aanbrengt, dat het beter ware, zeg ik, dat dergelijke ijdele hoofden afdieten van de kroon der moedersprake door hun laf geschrijf te schenden. Daarom dan ook, dat ik, als opregt Nederlander wel voor eenige oogenblikken wil nederdalen tot den lagen kreits, waarin de, in hunne oogen, zoo geleerde taal- en letterkenners omzwerven. — Ter zake. —

Mechelen huldigt de nagedachtenis van haren eersten beschaver, den Heiligen Rumoldus, verkondiger der Christenleer in die streken. — Het volk, doordrongen van dankbaarheid, wedijvert om door openlijke plegtigheden den luister onzer R. C. kerke te verhoogen. — Niets natuurlijker, dan dat bij de algemeene verlichting der gebouwen, de schilder-, beeldhouw- en dichtkunst het hare bijbragten, om de zinnelijkheid te treffen, tot het bovenzinnelijke opteleiden, en alzoo een feest daar te stellen, dat vooral voor de inwoners belangrijk en tevens streelend voor hun gevoel was. — In hoeverre nu die dichtkundige voortbrengselen aan de regelen der kunst beantwoorden, willen wij niet onderzoeken, en bekennen tevens dat het ons ongeschikt voorkwam die verzen, welke daar uit goeder harte, in alle spraken en talen waren ter neder geschreven, en die voor de Mechelaars, bij uitsluiting van alle anderen, alleen van belang waren, door den druk algemeen te maken. Wij voor ons houden van gelegenheids-gedichten niet, ten zij dezelve zich door uitmuntendheid van beelden en luisterrijkheid van gedachten, op de beste wijze en onderscheidend aanbevelen. Daar men nu echter alles wat tot het feest betrekking had in het licht gaf, en natuurlijk dus ook die *opschriften* door den druk gemeen maakte, zoo kwam het ons zeer vreemd voor, dat Meche-

laars, dat feestvierders, en wat meer zegt dat geestelijken zich door eene belagchelijke kritiek, aan het gansche publiek van eene zeer ongunstige zijde leerden kennen. En dat waren nu nog wel *Hoogleeraren*, die behalven een onedel hart, tegelijk eene groote onwetendheid aan den dag legden in het vak van Nederduitsche Taalkunde. Men zie bijv. alleen den titel van hunne zoogenaamde kritiek (!!) en de lach is reeds op het gelaat: *De Dichtkonst geVroken over de rymelaers*. Ware dat ellendig pamflet niet te voorschijn gekomen, en in liet *niet*, waar het te huis behoorde, gebleven, dan had voorzeker de Heer F. X. de Brouwer zich niet bloot behoeven te geven aan eenen letterstrijd, waarvoor hij, zoo min als de geestelijke Professoren geschikt noch bevoegd was.

Die Heer, ving nu aan, in het Algemeen advertentie blad van Mechelen N° 67, met weinige regelen. Hij had gelijk, met te zeggen *dat er meer fouten, dan woorden in de hier boven aangehaalde kritiek waren*. Met het zelfde regt berispt hij de oordeelvellers over het verzwijgen hunner namen, en wij prijzen het in hem, dat hij ruitelijk met den zijnen optreedt. Wij keuren echter de aanhaling van den regel *Wie maakt zich tegen mieren boos?*, die nog daarenboven aan *Tollens* wordt toegeschreven, schoon wij er *Tollens* niet openlijk voor te boek stellen; en de zinspeling *De VerWaanden*, uit de kenletters, (*D. V. W.*) waarmede de kritiek geteekend was, opgemaakt, geheel af. Men moet overtuigen, niet schelden en had de Heer De Brouwer hiermede niet aangevangen, misschien hadden wij dit dan ook niet behoeven te laken in die geestelijken: in geestelijken, die zulks nog des te beter moesten weten, des te strenger moesten behartigen. De Heer De

Brouwer eindigt met den raad dat de critici liefst *nimmer weder in het strijdperk der letteren moesten optreden* ; Wij hadden zulks ook wel gewenscht , daar wij hen , zoo als wij straks zeiden , onbekwaam oordeelen voor dit zoo moeilijk vak in de letteren. Die raad , die wensch hielp echter niet. Er verscheen een maandblad dat de zaak weder ophaalde , de zelve belagchelijk voorstelde , en den Heer De Brouwer op nieuw gispte. Dat was niet genoeg. Men vond in het Algemeen advertentie blad van Mechelen N° 82 eenen brief , die geheel van de zaak afwijkt , en eene andere opvat , betrekkelijk de eer , welke aan den Heer F. X. de Brouwer toegekend wordt in n° 79 van meergemeld blad , als hebbende hij aan de Gentsche Hoogeschool *den eersten Accessit* , door eene *verhandeling over de 30 dwingelanden van SICILIE* (??) behaald. Dat scheen nijd te zijn. Wij willen dit niet verder onderzoeken. Doch daar die geleerde (!) aan het einde van zijnen brief min of meer weder tot de zaak overgaat , welke wij alléén bedoelen , en den jeugdigen schrijver aantast wegens taalfouten door hem ternedergesteld in zijn hierboven aangehaald , *iets over het prulschrift , den titel voerende de Dichtkunst gevroken* enzv. , zoo moeten wij aanmerken dat die gansche brief niet waardig is taalkundig beschouwd te worden , daar toch bijv. de woorden *als men hollandsch schrijven wilt* , getuigen dat die man geen Hollandsch (of laat ik liever zeggen geen *Nederduitsch* , want ons land heet *Nederland* , en onze edele Vorst *Koning der NEDERLANDEN*) kent , anders zoude hij hier wel taalkundiger geschreven hebben. Dat *bril op zetten* , waar hij verder van spreekt , is ook al heel bespottelijk en verraadt eene platheid , welke beneden alle kritiek is. Wij zwijgen dus hiervan , en verwijzen hem , die

er verder nieuwsgierig naar zijn mogt , tot het advertentie blad zelve ; want *wij* hebben den lust niet om al die lage , platte straattaal aftefchrijven. Dit zij echter nog aangehaald , dat die geleerde X. zeer geestig eindigt , naar het voorbeeld van den Heer De Brouwer , en de letters D. V. W. uitbreidt tot de woorden *Domkop Vaer Wel. O caput lepidum !*

Hier dacht men dat de geleerde pennestrijd geëindigd was. maar neen ; de Heer De Brouwer treedt op met een *Antwoord aan den schryver des briefs , tegen het IETS OVER HET PRULSCHRIJF enzv. , geplaatst in n° 82* , van het Algemeen advertentie blad van Mechelen. Op het Nederduitsch , zoo in spelling als stijl is hier weder zeer veel aantemerken. Hij verdedigt zich en valt op nieuw in andere gebreken. Hij wil bijv. zijne taal verdedigen op gezag van *De RecenCent ook der RecenCenten*. Nu komt ons dat gezag voor eerst niet wettig voor , en vervolgens zondigt de antwoorder in de opgave van den titel. Nu weder , zinspelende op den regten naam van den schrijver X , noemt hij zijn' brief een BULLARIUM , Hij heeft zeke- ren Buelens , denkelyk , op het oog , die bekend is bij iedereen , naar wij vernemen , door zijn gedrag in de zaak van den Weleerw. Heer Verheilewegen ; dus die Buelens loop magtig in het oog , maar hij doet zich juist niet van de beste zijde voor. Nu dat woord BULLARIUM is ook de goede titel voor dien brief. Maar wy hadden die ironie liefst niet gebezigd gezien , dat nader blyken zal geen voordeel aan de zaak gedaan te hebben. Nu begint de Heer De Brouwer weder de taal te bevit- ten van den Heer X , maar het is op nieuw : *Incidit in Scyllam etc.* ; Doch onze De Brouwer kent Weiland toch , en leest zijn heerlyk werk ; wij kunnen het X. ook gerust aanbevelen. Hij heeft het hoog noodig. De

Heer De Brouwer eindigt uitmuntend , in allen ernst zij dit gezegd , want hij ontmaskert Jesuiten streken ! zie toe : Hij zegt dat het hem leed doet , dat een *verkon- diger van Gods-woord zich van list en ontrouw bediend heeft*. Dus was het een *geestelijke* , welken hij met regt vooronderstelt den schrijver te zijn. Het schijnt dat die domper ridders altijd ons in het verborgen moeten aanvallen. Een slang onder het groen ! Waarom den naam verzwegen ? Waarom *verborgen* gebleven in eene zaak , die dan in schijn zoo regt- vaardig is ? Waarom het voorbeeld niet gevolgd van den Heer De Brouwer ? Deze toch kwam van den beginne af den breeden weg langs. Zoo doen eer- lijke lieden ; namen verzwijgen is het werk van Jesuiten. *Ex ungue leonem !*

Door de laatste zinsnede van den Heer De Brouwer schijnen de huichelaars zich te willen doen ontmas- keren : Er verschijnt een boekje : *Toets van het ant- woord van F. X. de Brouwer , aan den schrijver des briefs tegen het , IETS OVER HET PRULSCHRIFT enzv.* , het welk aanvangt met verzen van Boileau , den koelen wetgever op den Franschen zangberg. (SATIRE V.) Waartoe *Fransche* verzen ? Waartoe dien laffen vleijer van Lodewijk XIV bijgebracht ? Als men dan geleerd wil schijnen , waarom dan niet in Hooft , Vondel of Bilderdyk gezocht , daar zal men toch , vooral bij den laatsten , meer zout vinden , dan bij onze weeke en winderige naburen. Te meer nog , daar men het *Nederduitsch* wil verdedigen ; te meer nog , daar ons het motto slecht gekozen voorkomt , want de twee eerste regels :

Enivré de lui même , il croit dans sa folie ,
Qu'il faut que devant lui d'abord tout s'humilie.

slaan , dunkt ons , zoowel op Boileau zelve , als op X. en de B. Dat boekje nu , met dat *Fransche* motto , is dan geteekend door zekeren E. A. F. Ketelaars. Wij weten stellig dat die Mijnheer Ketelaars niets stellen kan , dat het licht mag zien en wij zullen dus eens nagaan wat hier *voorgegeven* wordt door hem te zijn geschreven. Dat hij de stukken ter drukkerij gebragt heeft , dit weten wij stellig. Maar dat een *briefdrager* tevens *schrijver* moet zijn , dit komt ons niet zoo stellig bewezen voor. Wij houden het daarvoor dat hij *gezonden* is , en onschuldig het *middel* was voor een schijnbaar *wettig doel*.

Nu zouden wij dat geestig werkje wel weder eens willen ontleden , maar wij vreezen door de oneindige herhalingen van het reeds gezegde , door de opeenstapeling van onzin , laffe schimp , slechte taal en woorden lapperij , welke hier voorkomt een kiesch oor te kwetsen , en den lezer die verveling op het lijf te jagen , welke wij nu reeds zelve beginnen te gevoelen. Zelfs de letters schijnen zich in deze *toets* naast elkander te vervelen. Één voorbeeld echter zij hier aangevoerd , op dat wij niet schijnen met woorden te spelen. De vernuftige Ketelaars , zinspelende op den naam BROUWER , noemt diens geschrijf BROUWSEL. Waarlijk regt Attisch ! en men moet wel *Audacissimus* zijn , (zoo noemt hij zich zelve) om zulke geestigheden uittekramen , en voor de regtbank van het gezond verstand te durven brengen.

Is dit nu het werk van zekeren Ketelaars al of niet ? Naar het *geheel* te oordeelen , dan zeggen wij volmondig *ja* ! Want , het is zeer slecht ! Tot dus verre over dit werkje. Nu komt er weder een brief , zonder naamteekening , (*more solito* .) die de overige in lafheid ,

lagen stijl en platheid evenaart , zoo niet overtreft. (*) Geen woord dus meer over het kakelbonte kleeed waarin deze nietsbeduidende zaak gewikkeld is. Jammer slechts , dat onze schoone Moedertaal , voor dergelijke prullen gebezigd , zoo danig ontluiserd moet worden. Hoe kan Vlaanderen of Braband regter zijn en beoordeelaar der Nederduitsche Spraak. Laat af dus , zoo lang gij niet tot het binnenste heiligdom der tale zijt doorgedrongen. De wegen zijn thans gebaad , de tempel geopend , en mannen , de roem en de bloem des volks hebben daar hunne leerstoelen. De bron der wijsheid is ontsloten. Wie leeren wil , heeft toegang tot die zetels. Wie stichtte ze ons ? Een toonbeeld voor alle gekroonde hoofden. Het is onze verlichte Vorst , de wellust zijner onderdanen , die allen gelukkig maken wil en gelukkig maken zal , ten spijt van alle kuiperijen en woelingen eener lichtschuwendende bende , wier voordeel het is van de domheid der gemeente zich te bedienen. Laag doel , den vrijen mensch onwaard ! Ik zie den dag reeds aanbreken , die zegevieren zal over de dweepzucht en de huichelarij. Als Leuven ons kweekelingen zal aanbieden voor de Heilige Kerk , dan zal de tijd geboren worden dat mannen zoo als er thans nog , met het Jesuiten masker bedekt , het gebied willen voeren , en waaronder wij de schrijvers der aangehaalde naamlooze stukken rangschikken , zullen ontnomd worden en dan eerst zal Vorst en volk tot één doel

(*) Wij hooren dat er ook nog eene aardigheid in de *Mengelingen voor R. C.* over dit geval moet staan. Maar hoe dat daar te huis behoort , vatten wij niet. Omdat wij het niet gelezen hebben , zullen wij er niet over oordeelen , maar dat durven wij toch wel zeggen : *Ex uno disce omnes !*

naderen en Nederland zal de grootste plek der aarde zijn, en met nooit verdoofbaren glans schitteren voor de oogen van het heelal.

Wij vermanen ten slotte den Heer De Brouwer, zich verder niet in een geschil te mengen, waarvan hij roem noch eer te wachten heeft. Het is ook zijne zaak niet de Nederduitsche taal te handhaven, schoon wij, van zeer nabij bekend met zijn net bewerkt, en met lof vermeld stuk *De Triginta Tyrannis*, hem in andere vakken van letterkunde niets van zijne kennis willen betwisten.

En wat de Jesuiten aangaat, deze verwijzen wij naar Leuven; dat zij daar nog eens eene les bijwonen, vooral in de Geschiedenis, op dat zij niet meer spreken van de 30 dwingelanden van *SICILIE!* Kinderen, van hunne zoogenaamde *kleine figuur*, weten reeds, of *moesten* het, onder eene goede leiding, weten, dat het de 30 dwingelanden van *ATHENE* waren. Dan zullen zij, onzen raad opvolgende, zich ten minsten niet zoo dom meer vertoonen, al blijven zij het inderdaad dan ook. En wat ons aangaat, wij hebben geene vrees voor alle die lichtschuwers; wij dagen hen uit, en zullen toonen, dat hij, die eene goede zaak voor heeft, zich over de zelve nimmer behoeft te schamen. Wij hebben hier niets meer bij te voegen. Dit alleen gelieven wij nog wel te zeggen, dat, zoo er iemand onder u ware, welke er belang in stelde den naam te weten van ons, die, zonder de minste vrees, de waarheid, u ten spijt, huldigen, de zelve zal opgegeven worden bij onzen uitgever.

